

ELU PROJEKTI PORTFOOLIO

Projekti nimi: Meie olemegi keelekeskkond

Juhendaja(d): Tiina Rüütmaa ja Piret Baird

Liikmed: Eneli Hein, Anne Hints, Kleelja Jakobson, Maria-Johanna Jõemets, Kristiin Kitkas, Anneli Lassel, Jelizaveta Mitsuda, Kristina Mordvinova, Kristiina Motrunich, Susan Ots, Eleri Oviir, Emma Leen Paalpere, Tiina Roosalu, Triinu Saun, Mathias Sinimäe, Helena Teesalu, Kadi Tikker, Helerin Tõnurist, Riina Wilson, Tatjana Besedina

1. Projekti aruanne

1.1. Teematutvustus

Projekt „Meie olemegi keelekeskkond” läheneb keelekeskkonnale tavapäratust vaatevinklist: kui enamasti räägitakse sellest, kuidas keeleomandaja saab keelekeskkonnas oma keelt arendada, siis meie eesmärk on näidata, kuidas keelekeskkonna looja ehk emakeelekõneleja saab eesti keele omandajat toetada. Kui tavapäraselt keskendutakse keeleõppes sellele, kuidas keeleõppija saab ümbritsevat keelekeskkonda ära kasutada oma oskuste arendamiseks, siis meie projekt toob fookusesse hoopis keelekeskkonna looja – emakeelekõneleja – rolli ja vastutuse. Emakeelekõneleja mõjujõud peitub selles, et ta saab pakkuda keeleõppijale võimalusi eesti keelt kasutada ja katsetada turvalises ja toetavas keskkonnas.

Projekti sisuks on edendada ühiskonnas arusaama, et meie emakeelekõnelejatena olemegi eesti keelekeskkond, kes saab toetada ja abistada eesti keele kui teise keele õppijaid ning seda just igapäevastes suhtlussituatsioonides, mitte õppekeskkonnas. Projekt kutsub üles märkama keeleõppijaid meie ümber ja looma võimalusi eesti keele kasutamiseks igapäevaelus – poes, töökohal, ühistranspordis või naabruses. Nii saame kõik koos panustada eesti keele elujõulisusesse ja mitmekesisusse keeleruumi. Keelt omandatakse kõige tõhusamini seda päriselus kasutades, meie ülesanne eesti keele kõnelejatena on anda keeleomandajale see võimalus.

Eriti päevakajaline on see probleem eestikeelses keskkonnas, sest inimesi, kes õpivad eesti keelt teise keelena, pole meie ühiskonnas ajaloo vältel palju olnud, seega ei osata õppijat toetada ja tihtipeale, nähes, et kellelgi on raskusi eesti keeles suhtlemisega, vahetatakse suhtluskeelt. Selle tõttu kaob õppijal nii julgus suhelda kui ka

motivatsioon ja vajadus üldse keelt õppida: keegi temaga niikuinii eesti keeles suhelda ei soovi. Seega on oluline, et emakeelekõneleja teadvustaks enda rolli keelekeskkonna loomisel.

1.2. Projekti eesmärk

Projekti „Meie olemegi keelekeskkond“ eesmärk on kujundada ühiskonnas arusaam, et igaüks meist – emakeelekõnelejana – on osa keelekeskkonnast, kes mõjutab eesti keele kui teise keele õppija keelekasutust ja arengut. Fookus on eesti keele õppijate toetamisel, pakkudes emakeelekõnelejatele praktilist juhendmaterjali, mis aitab neil mõista, kuidas igapäevastes suhtlussituatsioonides keeleõppijaid abistada ja julgustada ehk siis tõsta emakeelekõnelejate teadlikkust nende rollist keeleõppija toetamisel keelekeskkonnas. Meie eesmärk on tõsta ühiskondlikku teadlikkust sellest, et emakeelekõnelejad ongi osa keelekeskkonnast, mille kaudu saab eesti keele omandajat toetada. Projekti eesmärkideks on ka vähendada keelebarjääri ning hirmu keelekasutamise ees, tugevdada arusaama keeleõppest kui kahepoolsest protsessist, pakkuda praktilisi juhiseid ja väljundeid keeleõppijate toetamiseks ning üleüldiselt aidata kaasa eesti keele säilimisele ja arengule läbi keelekeskkonna kujundamise.

Projekti käigus luuakse keelekõnelejatele suunatud juhendmaterjal, mis koosneb infovoldikust, artiklist, sotsiaalmeediapostitustest erinevates kanalites ning videojuhendist. Need materjalid pakuvad lahendusi ja soovitusi, kuidas parandada keeleõppijate hakkamasaamist keelekeskkonnas ning soodustada positiivset ja toetavat suhtlust.

Projekt muudab keelekeskkonna õppijatele toetavamaks, innustades neid keelt aktiivselt kasutama ja arendama.

1.3. Probleemi olulisus, kirjeldus ja meetodite valik

Eesti keele kui teise keele õppijate keeleoskuse areng sõltub suuresti sellest, milline on neid ümbritsev keskkond. Sageli ei teadvustata, et iga eesti keele kõneleja mõjutab oma suhtlemisega keeleõppijate keelekasutust ja enesekindlust. Kui emakeelekõnelejad ei märka oma rolli või ei oska keeleõppijaid teadlikult toetada, võib see raskendada keele õppimist ning suurendada hirmu suhtlemise ees.

Seetõttu on väga oluline tõsta teadlikkust sellest, et me kõik oleme osa keelekeskkonnast. Kui anname emakeelekõnelejatele praktilisi juhiseid ja soovitusi, kuidas igapäevases suhtluses keeleõppijaid toetada ja julgustada, muutub keelekeskkond toetavamaks ja sõbralikumaks. Nii aitab meie projekt „Meie olemegi keelekeskkond“ kaasa keelebarjääride vähendamisele, keeleõppe edendamisele ning tugevdab arusaama, et keele õppimine on kahepoolne protsess.

Projekti olulisus seisneb selles, et toetades keeleõppijaid teadlikult ja positiivselt, aitame kaasa eesti keele laiemale kasutusele, säilimisele ja arengule.

Projekti „Meie olemegi keelekeskkond” raames kasutasime mitmeid meetodeid, et tõsta teadlikkust ja pakkuda praktilist tuge eesti keele õppijate toetamisel. Töötasime välja informatiivsed materjalid, sealhulgas infovoldiku ja videojuhendi, lisaks kirjutasime artikli „Eesti keelt õpid rääkides ja rääkida peab julgema.”

Samuti kasutasime sotsiaalmeediat, et levitada teavet ja jagada lühikesi ning innustavaid sõnumeid eri kanalites (Instagramis ja TikTakis). Sotsiaalmeediaga soovisime jõuda võimalikult paljudeni ja tugevdada arusaama, kui oluline on emakeelekõnelejate roll keeleõppijate toetamisel.

1.4. Tegevuste kirjeldus ja sidusgruppideni jõudmine

Projekti peamine sisu on edendada ühiskonnas arusaama, et meie, eesti keele emakeelekõnelejatena, olemegi eesti keelekeskkond. See tähendab, et emakeelekõnelejad saavad toetada ja abistada eesti keele kui teise keele õppijaid igapäevastes suhtlussituatsioonides, mitte õppekeskkonnas. Projekt kutsub üles märkama keeleõppijaid meie ümber ja looma neile võimalusi keele kasutamiseks igapäevaelus. Sellised võimalused hõlmavad suhtlust näiteks poes, töökohal, ühistranspordis või kogukonnas. Kõik koos saame nii panustada eesti keele elujõulisusesse ja mitmekesisusse keeleruumi. Kuna keelt omandatakse kõige tõhusamini seda päriselus kasutades, on emakeelekõnelejate ülesanne keeleomandajale neid võimalusi anda. Projekti „Meie olemegi keele keskkond” edukaks elluviimiseks jagunes grupp neljaks tööühmeks (3-4 liiget), kellel olid erinevad ülesanded ja eesmärgid. Artikli rühm kirjutas artikli, mis kirjeldas seda, kuidas Eestis tuntud muukeelsed keelekõnelejad on kohanenud meie keelekeskkonnas. Juhendmaterjalide rühm vastutas infovoldiku koostamise ja valmimise eest. Sotsiaalmeediarühm tegeles sotsiaalmeedias postituste loomise ja jagamisega, et sõnum jõuaks paljudeni. Videojuhendi rühmal valmis animatsioon, mida levitati erinevates Eesti koolides, ning milles antakse lihtsaid juhiseid, kuidas käituda muukeelse klassikaaslasega. Kõik rühmad tegutsesid tihedas koostöös ja tähtsustasid meeskonnatöö olulisust. Kogu projekt oli teaduspõhine. Seega oleme projekti raames oleme loonud eriilmelisi keelekõnelejatele suunatud juhendmaterjale. Need materjalid pakuvad lahendusi ja soovitusi, kuidas parandada keeleõppijate hakkamasaamist keelekeskkonnas ning soodustada positiivset ja toetavat suhtlust. Projekti eesmärk on muuta keelekeskkond õppijatele toetavamaks, innustades neid keelt aktiivselt kasutama ja arendama.

Peamised sidusgrupid, kellele projekt on suunatud, on emakeelekõnelejad ja eesti keele kui teise keele õppijad. Peamine viis, kuidas projekti eesmärged edendada ja sidusgruppideni (eelkõige emakeelekõnelejateni) jõuda, on luua ja levitada keelekõnelejatele suunatud juhendmaterjale. Need materjalid on erinevates vormingutes, et jõuda laiema ringini:

- Infovoldik
- Artikkel
- Sotsiaalmeedia postitused erinevates kanalites
- Videojuhend

Need materjalid pakuvad praktilisi soovitusi, kuidas olla keeleõppijaile igapäevasisituatsioonides toetav suhtluspartner. Keeleõppijateni jõutakse kaudselt, muutes keskkonda nende jaoks toetavamaks ja innustades neid keelt kasutama, samuti kutsudes emakeelekõnelejaid keele õppijaid märkama.

1.5. Projekti jätkusuutlikkus

Projekti tegevuste jätkusuutlikkus tagatakse ajakirjanduses ilmunud artiklite ja sotsiaalmeediasse loodud kontode abil. Projekti raames loodud materjalid ja platvormid jäävad kasutusse ka pärast projekti lõppu. Infovoldik ja videojuhend tehakse digitaalselt kättesaadavaks kohalikele omavalitsustele ja haridusasutustele, kes saavad neid edaspidi jagada inimestele, kes puutuvad kokku keeleõppijatega, et suurendada nende teadlikkust enda rollist eestikeelse keskkonna loomisel.

Teema, millele me oma projektiga valgust heitsime, on ka tulevikus aktuaalne ning seetõttu on tähtis, et sel kevadel loodud sisu on pärast projekti lõppu tarbitav.

2. Projekti tegevuskava

Rühmade tegevuskavad on lisatud allpool.

Juhendi rühma tegevuskava: <https://docs.google.com/document/d/1DSbKpB9uE4q2BeKepEMLpRj0pn-cXHtl/edit?usp=sharing&oid=114964373935494964213&rtpof=true&sd=true>

Artikli rühma tegevuskava: <https://docs.google.com/document/d/1PI9o3nUDZnX2ue0Fp0xYmoWzAOM-oKLg/edit?usp=sharing&oid=113680328154785676240&rtpof=true&sd=true>

Sotsiaalmeedia rühma tegevuskava: <https://docs.google.com/document/d/1IDXbpl1oz7um12lp0n-OnWhmWfbzTYIJ/edit>

Videojuhendi rühma tegevuskava:

https://docs.google.com/document/d/1s8NgwmG_1_Jabs8h1qIMOUlevfoaJi0f/edit?usp=sharing&oid=116707855116934226683&rtpof=true&sd=true

2.1. Kohtumised ja arutelud

Projekti ametlikud kohtumised ja arutelud toimusid valdavalt ülikoolis kohapeal, vajadusel kasutati ka Zoomi-keskkonda. Töö sujuvuse ja järjepidevuse tagamiseks toimusid kohtumised kord nädalas. Lisaks ametlikele kohtumistele toimus pidev suhtlus Messengeri grupivestluse kaudu, kus jagati olulist teavet ja arutati jooksvaid küsimusi.

2.2. Rühmatöö ja rollide jaotus

Meeskond jagunes teemarühmadesse vastavalt projekti ülesannetele: artikkel, juhend, sotsiaalmeedia ja videojuhend. Esimesel kohtumisel määrati iga liikme kuuluvus vastavasse rühma ning igale rühmale valiti juht: Eneli Hein, Anne Hints, Susan Ots ja Mathias Sinimäe. Rühmajuhtide ülesandeks oli koordineerida oma rühma tööd, edastada olulist informatsiooni ja vastutada vahenädala ankeedi ning esitluse õigeaegse esitamise eest.

Projekti portfoolio ja lõpparuande koostamises osalesid kõik meeskonnaliikmed ühiselt.

3. Kommunikatsioon sidusrühmadele

Projekti „Meie olemegi keelekeskkond“ raames loodi ja levitati mitmesuguseid materjale, mille eesmärgiks oli suurendada ühiskonna teadlikkust emakeelekõnelejate rollist eesti keele õppijate toetamisel. Peamine sihtrühm olid emakeelekõnelejad, et tõsta nende arusaama oma rollist, kuid lõppkokkuvõttes saavad sellest kasu kõik eestikeelses keskkonnas elavad inimesed. Jõudmaks eri vanusegruppideni valmisid projekti käigus artikkel, infovoldik, videojuhend ning sotsiaalmeediapostitused nii Instagramis kui ka TikTokis.

3.1. Tulemuste kokkuvõte ja lisad

Artikkel pealkirjaga „Eesti keelt õpid rääkides ja rääkida peab julgema“ ilmus ajalehe Loksa Elu aprillikuu numbris (https://loksalinn.ee/wp-content/uploads/2025/04/20250401_e.pdf, lk 6), ning avaldatakse ka Haabersti linnaosa ajalehe maikuu numbris.

Sotsiaalmeedia rühm lõi teema kajastamiseks sotsiaalmeediakonto nii Instagrami (<https://www.instagram.com/elu.mokk/>) kui ka TikTokis (<https://www.tiktok.com/@elu.mokk>). Konto isikupärastamiseks mõeldi välja logo ning huvitav nimi - **@elu.mokk** (mokk – meie olemegi keelekeskkond). Loodud sotsiaalmeediakontodel ilmusid projekti kestel iga nädal teemakohased postitused ja videod. Postituste tegemist on plaanis jätkata ka pärast projekti lõppu, küll aga pisut harvemini.

Projekti tulemusena valmis ka infovoldiku vormis juhendmaterjal, mis pakub eesti keele kõnelejatele praktilisi soovitusi selle kohta, kuidas keeleõppijaid igapäevaelus paremini toetada. Infovoldikut levitati koolides,

raamatukogudes, ülikoolides ning kohalikes omavalitsustes. Infovoldikut näeb siin:

https://www.instagram.com/p/DJMElqdg7hr/?utm_source=ig_web_copy_link&igsh=MzRIODBiNWFIZA==

Valmis ka lühike videojuhend, milles kujutatakse tüüpilisi suhtlussituatsioone ja pakutakse näiteid, kuidas emakeelekõneleja saab keeleõppijat toetada igapäevases elus. Animatsioon on kättesaadav siin: https://drive.google.com/file/d/1uCbQB3QKifJjj060q8rGZJn3DL-Xd9qn/view?usp=drive_link Videojuhendit jagati Rapla Vesiroosi kooli, Märjamaa Gümnaasiumi, Tallinna Kuristiku Gümnaasiumi, Haabersti Vene Gümnaasiumi ning Tallinna Mustjõe Gümnaasiumi õpetajate gruppides, et õpetajad saaksid seda näidata õpilastele ja arutleda emakeelekõneleja rollist muukeelsete laste toetamisel ning sisseelamisel eestikeelses keskkonnas.

4. Teaduspõhisus

Oleme oma grupiga läbi töötanud eesti- ja inglisekeelset erialakirjandust, mis käsitleb keele omandamist, keelekeskkonna mõju, keeleõppe toetamis ja keeleõpet ning hõlmavad endas nii teoreetilist tausta kui ka uurimusi antud teemal. Peale erialakirjanduse oleme tutvunud ka praktiliste juhendite ja materjalidega antud teemal (Integratsiooni Sihtasutuse veebileht, Õpetajate Leht, ajakiri Keel ja Kirjandus ning veebilehed, mis on seotud meie teemaga (cambridgeenglish.org, edu.internationalhouse.ee, verbalplanet.com). Erialakirjanduse läbitöötamine on aidanud meil paremini mõista, kuidas keelekõneleja saaks keeleõppijat toetada.

Keeleõppe eesmärgid on aja jooksul muutunud. Kui varasemalt peeti oluliseks emakeelesarnase keeleoskuse saavutamist ja kultuuriväärtuste mõistmist, siis tänapäeval on fookus praktilisel keelekasutusel (Argus *et al.*, 2021).

Keeleõppe peamine eesmärk on osata suhelda ja tegutseda sihtkeelses keskkonnas enesekindlalt ja asjakohaselt. See hõlmab nii keelelist osavust kui ka sotsiokultuurilist teadlikkust (Argus *et al.*, 2021). Keeleõppijate peamine eesmärk on suhtluspädevusl. Lisaks annab keeleoskus õppijale rohkem võimalusi nii sotsiaalses elus kui ka tööturul ning hoiab aju aktiivsena ja ergutab kognitiivset arengut (Metslang 2021; Nurchalis *et al.*, 2022).

Keelekeskkond võib olla reaalne, sotsiaalne või virtuaalne. Kommunikatiivne keelekeskkond aitab õppijatel ületada psühholoogilisi ja sotsiaalseid barjääre, andes võimalusi autentseks suhtlemiseks ja keele praktiseerimiseks realses kontekstis. Samuti võimaldab see õppijatel kohaneda erinevate keelekasutusolukordadega ja kuulda erinevaid kõnelejaid, mis toetab kuulamisoskuse arengut. (Kikerpill & Kingisepp, 2000)

Keelekeskkonnas on oluline nii keeleõppija kui ka keelekõneleja roll (Kikerpill & Kingisepp, 2000). Keeleõppija

peab olema aktiivne ja järjepidev, otsides võimalusi keelepraktikaks ja väljendades oma soovi sihtkeeles suhelda (Argus *et al.*, 2021; Ojamets, 2022). Samuti peab ta olema valmis eksima ja õppima vigadest. Keelekõneleja roll on toetada ja motiveerida õppijat, pakkudes talle võimalusi keele kasutamiseks ning aidates tal mõista, et vigade tegemine on loomulik osa keeleõppest (Metslang, 2021; Nurchalis *et al.*, 2022).

Keelekõneleja saab keeleõppijat toetada rääkides temaga eesti keeles, kasutades lihtsat sõnavara ning rääkides aeglasemalt (Klaas- Lang, 2022). Keelekõneleja saab keeleõppija vigadele juhtida tähelepanu peegeldades talle öeldut tagasi õige sõnastusega- nii käitudes saab keeleõppija õige keelemudeli ning parandamine ei tundu ründavana (Kirsiste, 2024).

Kasutatud allikad

Argus, R., Rüütmaa, T., ja Verchik, A. (2021). Mitmekeelsus, esimese ja teise keele omandamine. Peamistest teooriatest, uuringutulemustest ja õpetamismeetoditest: kirjandusülevaade. Tallinna Ülikool.

Clark, B., Wagner, J., Lindemalm, K., & Bendt, O. (2011, aprill). *Språkskap: Supporting Second Language Learning "In The Wild"*. INCLUDE 2011 konverents, London.

Ehala, M., & Koreinik, K. (2016). *Eesti keele oskus ja kasutus teise keelena: Lisandusi rahvaloenduse andmetele*. Keel ja Kirjandus, detsember 2016.

Kikerpill, T., & Kingisepp, L. (2000). Keelekeskkond võõrkeeleõppe toetajana: Keeleõpetaja metoodikavihik. TEA Kirjastus.

Kirsiste, R. (2024). Eesti keele kui teise keele õppija: ilma teieta me ei õpi. <https://ut.ee/et/sisu/eesti-keele-kui-teise-keele-oppija-ilma-teieta-me-ei-opi>

Klaas-Lang, B. (2022). *Kogukondlik keeleõpe – võimalus kasvatada keeleõppe motivatsiooni*. Eesti Haridusteaduste Ajakiri, 10(2), 228–250.

Metslang, H. (2021). Juhend iseseisvaks keeleõppeks: Õpioskused ja keelekeskkond. Guide for independent language learning: Learning skills and language environment. Integratsiooni Sihtasutus.

Nurchalis, N.F, Nurhamdah, N., Bakoko, R., & Afdaliah, N. (2022). Students Autonomous Learning Activities outside the Classroom to Master English as a Foreign Language. *Pedagogy: Journal of English Language Teaching*, 10(1). 60-75 <https://doi.org/10.32332/joelt.v10i1.4716>

Ojamets, O. (2020, 10. november). 2 põhjust, miks igapäevane kuulamine on eduka keeleõppe võti. *Speakly Blog*. <https://www.speakly.blog/post/2-p%C3%B5hjjust-miks-igap%C3%A4evane-kuulamine-on-eduka-keele%C3%B5ppe-v%C3%B5ti>

Rodgers, M. P. H. (2018). *Extensive Viewing: Extra-Curricular Language Learning Outside the Classroom Walls*. The TESOL Encyclopedia of English Language Teaching, 1–7. Wiley.

Artikli rühma vahekokkuvõte:

https://docs.google.com/document/d/1ZKXXswXRaLU2t6bKDnVpUFTPb6CfqEL_/edit

Sotsiaalmeedia rühma vahekokkuvõte:

<https://docs.google.com/document/d/1bK6L74L51WnzHizCAvV4bySS-0uj0plW/edit?rtpof=true>

Juhendi rühma vahekokkuvõte:

<https://docs.google.com/document/d/1zTa3xXTXtabUgv2fJFB0uQ8AxQ4gDqfKnmtmYQA5CBI/edit?usp=sharing>

Videojuhendi rühma vahekokkuvõte:

<https://docs.google.com/document/d/1NxvzbKhrN2mT1BV4hb0Th6ZX8CBGAekc/edit?usp=sharing&oid=11670855116934226683&rtpof=true&sd=true>